

NW London

know diabetes

ઈન્સ્યુલિનરહિત દવાઓ (ટેબ્લેટ્સ અને ઈન્જેક્શનથી લઈ શકાતી દવાઓ)

વિષયવસ્તુ

- મોં વાટે લેવાતી દવાઓ
- મેટફોર્મિન
- સલ્ફોનાઈલ્યુરિયાઝ
- થાયએઝોલિડાઈનડિઓન્સ
- ભોજન દરમિયાન ગ્લુકોઝના નિયામકો
- DPP4 અવરોધકો
- SGLT2 અવરોધકો (સોડિયમ-ગ્લુકોઝ ટ્રાન્સપોર્ટર (2) અવરોધકો
- ઈન્સ્યુલિનરહિત ઈન્જેક્શનો - ગ્લુકાગોન- લાઈક પેપ્ટાઈડ (GLP-1)
- એકાર્બોઝ

જો સ્વાસ્થ્યપ્રદ જીવનની ભલામણોને અનુસરીને તમારા લોહીમાં ગ્લુકોઝનાં સ્તરોને નિયંત્રિત કરવા શક્ય ન હોય તો સારવાર કરતાં ડોક્ટર ડાયબિટીસની ટેબ્લેટ સૂચવી શકે છે. આનો અર્થ એ નથી કે ડાયબિટીસ વધારે તીવ્ર છે. માત્ર એટલું જ કે લોહીમાં ગ્લુકોઝનાં સ્તરોને નિયંત્રિત કરવા માટે થોડી વધારાની મદદ જરૂરી હોય છે. ટેબ્લેટ્સ પર શરૂઆત કરી હોય તો પણ સ્વાસ્થ્યપ્રદ આહારની માર્ગદર્શિકાઓનું પાલન કરવું હજીયે જરૂરી છે.

કેટલાક લોકોને તેમના લોહીમાં ગ્લુકોઝનાં સ્તરોને નિયંત્રિત કરવા માટે ટેબ્લેટ્સનું સંયોજન લેવાની જરૂર પડે છે. તમને એવું લાગી શકે છે કે ટેબ્લેટની આવશ્યકતાઓ સમય વીતવાની સાથે બદલાય છે, તેથી નિયમિતપણે ચેક-અપ્સ કરાવવા અગત્યના છે. ક્યારેક ટેબ્લેટ્સ ડાયબિટીસને નિયંત્રિત કરવા માટે પૂરતી સક્ષમ હોતી નથી અને ડાયબિટીસ ટીમ ઈન્સ્યુલિન અથવા અન્ય ઈન્જેક્શનથી લઈ શકાતી દવાની ભલામણ કરી શકે છે.

મોટાભાગની દવાઓનાં ઓછામાં ઓછાં બે નામો હોય છે. એક દવાનું (જેનેરિક) નામ હોય છે અને અન્ય બ્રાંડ (પ્રોપ્રિએટરી) નામ હોય છે જે તેને દરેક ઉત્પાદક આપે છે. હંમેશાં જેનેરિક નામનો ઉપયોગ કરવાનો પ્રયત્ન કરો.

મોં વાટે લેવાતી દવાઓ

મેટફોર્મિન

મેટફોર્મિન તમારા શરીરને ઈન્સ્યુલિનનો વધારે અસરકારક રીતે ઉપયોગ કરવામાં મદદ કરીને કામ કરે છે, જેથી તે લોહીમાં શર્કરાનો યોગ્ય રીતે નિકાલ કરી શકે. કેટલાક લોકોને એવું લાગી શકે છે કે મેટફોર્મિન શરૂ કરવાથી પેટમાં

ગરબડો જેમ કે ડાયરિયા, અપચો અને ભૂખ મરી જવી અથવા ઊલટી થવી વગેરે થાય છે. ઓછા ડોઝથી શરૂઆત કરીને અને ખોરાક સાથે મેટફોર્મિન લેવાથી આમાં મદદ મળી શકે છે. મેટફોર્મિનથી હાઈપોગ્લાયસેમિઆ થતો નથી અને તેનાથી વજન વધતું નથી. મેટફોર્મિન ધીમેથી મુક્ત થતી દવા સ્વરૂપે પણ ઉપલબ્ધ છે. તેને પ્રોલોન્ગ્ડ/ મોડિફાઈડ રિલીઝ અથવા ગ્લુકોફેજ સ્વો રિલીઝ કહે છે.

આ વર્ગની દવાઓમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

મેટફોર્મિન (ગ્લુકોફેજ)	500mg, 850mg,
મેટફોર્મિન ઓરલ સોલ્યુશન	5ml દીઠ 500mg

મેટફોર્મિન ટેબ્લેટના સ્વો/મોડિફાઈડ રિલીઝનાં સંસ્કરણો પણ છે જેનાથી પાચનતંત્ર સંબંધિત આડઅસરોનું જોખમ ઘટી શકે છે દા.ત.

ગ્લુકોફેજ સ્વો રિલીઝ	500mg, 750mg, 1,000mg
----------------------	-----------------------

સલ્ફોનાઈલયુરિયાઝ

સલ્ફોનાઈલયુરિયાઝ વધુ ઈન્સ્યુલિને પદા કરવા માટે તમારા સ્વાદુપિંડ (ઉદરમાં આવેલું એવું અંગ જે ઈન્સ્યુલિન અંતઃસ્ત્રાવ બનાવે છે)ને ઉત્તેજિત કરે છે, જે બાદમાં તમારા લોહીમાં ગ્લુકોઝ ઓછું કરશે. સલ્ફોનાઈલયુરિયાઝથી હળવો અપચો, માથાનો દુખાવો, ત્વચા પર ચકામા અને વજનમાં વધારો થશે. જો આલ્કોહોલ પીવામાં આવે તો તેનાથી ચહેરા પર લાલાશ આવી શકે છે. તેનાથી લોહીમાં ગ્લુકોઝ બહુ ઓછું થઈ શકે છે જેનાથી

હાઈપોગ્લાયસેમિયાનું જોખમ વધે છે, જુઓ [હાઈપોગ્લાયસેમિયાની પત્રિકા](#). [Add link to updated hypo leaflet](#)

આ વર્ગની દવાઓમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

ગ્લિબેનક્લેમાઈડ	2.5 mg, 5mg
ગ્લિક્લેઝાઈડ (ડાયમાઈકોન)	40 mg અને 80 mg ટેબ્લેટ્સ
ગ્લિક્લેઝાઈડ MR	30 mg
ગ્લિમેપાઈરાઈડ (એમેરિલ)	1mg, 2mg
ગ્લિપિઝાઈડ	5mg– 20mg
ટોલ્બુટેમાઈડ	500mg

થાયેઝોલિડાઈનડિઓન્સ

આનો એકલા ઉપયોગ થઈ શકે છે અથવા પૂરક સારવાર તરીકે ઉપયોગ થઈ શકે છે. તમારા પોતાના ઈન્સ્યુલિનની અસરો પરત્વે શરીરને સંવેદનશીલ બનાવીને તેઓ મદદ કરે છે. તેઓ ચરબીના કોષો પર કામ કરે છે; આંતરિક અંગોની આસપાસ ચરબી દૂર કરે છે અને સ્નાયુઓ, યકૃત અને સ્વાદુપિંડ પર તેની અસર થઈ શકે છે. યુકેમાં હાલમાં બજારમાં મળતી એકમાત્ર થાયેઝોલિડાઈનડિઓન એ પાયોગ્લિટેઝોન છે. તેનાથી વજનમાં વધારો થઈ શકે છે અને વૃદ્ધ દર્દીઓમાં હાડકાં તૂટવાનું (ફ્રેક્ચર) જોખમ વધવાના અહેવાલો છે. વધુમાં, મૂત્રાશયના કેન્સરના જોખમમાં વધારાના અહેવાલો પણ છે, જોકે આવું ભાગ્યે જ થાય છે. પાયોગ્લિટેઝોનથી હાઈપોની ઘટનાઓ થતી નથી. જો તમને પાયોગ્લિટેઝોનની આડઅસરો વિશે કોઈ પણ ચિંતાઓ હોય તો આ અંગે તમારા ડાયબીટિસ સ્વાસ્થ્યસંભાળ પ્રદાતા સાથે ચર્ચા કરો.

- પાયોગ્લિટેઝોન (એક્ટોઝ) 15mg, 30mg, 45mg

ગ્લિટેઝોનને મેટફોર્મિન સાથે સંયુક્ત માધ્યમમ તરીકે પણ સૂચવવામાં આવી શકે છે દા.ત.

- પાયોગ્લિટેઝોન +
મેટફોર્મિન (કોમ્પેટેક્ટ) 15mg/850mg

ભોજન દરમિયાન ગ્લુકોઝના નિયામકો

ભોજન દરમિયાન ગ્લુકોઝના નિયામકો વધુ ઈન્સ્યુલિન પેદા કરવા માટે સ્વાદુપિંડમાં કોષોને ઉત્તેજિત કરે છે. જોકે, આ ટેબ્લેટ્સ સલ્ફોનાઇલ્યુરિયાઝની સરખામણીએ ટૂંકા સમયગાળા માટે ટકે છે. જો ભોજન ચૂકી જાય તો ડોઝ છોડી દેવો જોઈએ.

આ વર્ગની દવાઓમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

- રેપેગ્લાઇનાઇડ (પ્રેન્ડિન) 0.5mg, 1mg, 2mg
- નેટેગ્લાઇનાઇડ (સ્ટાર્લિક્સ) 60mg, 120mg, 180mg

DPP4 અવરોધકો

ડાઇપેપ્ટિડાઇલ પેપ્ટિડેઝ 4 અવરોધકો કે જે ગ્લિપ્ટિન્સ તરીકે પણ ઓળખાય છે તે DPP-4ની કાર્યવાહીને અવરોધીને કામ કરે છે, જે એવો ઉત્સેચક છે જે ઈન્ક્રેટિન અંતઃસ્રાવનો નાશ કરે છે.

ઈન્ક્રેટિન્સ જ્યારે જરૂર જણાય ત્યારે જ શરીરને વધારે ઈન્સ્યુલિન પેદા કરવામાં મદદ કરે છે અને જ્યારે જરૂર ન હોય ત્યારે યકૃત દ્વારા પેદા કરવામાં આવતા ગ્લુકોઝના પ્રમાણને ઘટાડે છે. આ અંતઃસ્રાવો આખા દિવસ દરમિયાન મુક્ત થાય છે અને તેનાં સ્તરો ભોજનના સમયે વધે છે

આ વર્ગની દવાઓમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

Alogliptin	(Vipidia)	6.25mg, 12.5mg, 25mg
Linagliptin	(Trajenta)	5mg
Linagliptin +Metformin	(Jentaduetto)	2.5mg/850mg, 2.5mg/1000mg
Sitagliptin	(Januvia)	100mg, 50mg, 25mg
Saxagliptin	(Onglyza)	2.5mg, 5mg
Vildagliptin + Metformin	(Eucreas)	50mg/850mg, 50mg/1000mg

SGLT2 અવરોધકો (સોડિયમ-ગ્લુકોઝ ટ્રાન્સપોર્ટર (2) અવરોધકો)

યુકેમાં 2013માં રજૂ કરવામાં આવેલી આ દવાનો ડાયબિટીસ પરના અંકુશને સુધારવા માટે ટાઇપ 2 ડાયબિટીસ મેલિટસ ધરાવતી પુખ્ત વ્યક્તિઓમાં ઉપયોગ કરી શકાય છે. કિડની દ્વારા શરીરમાંથી વધારાનું ગ્લુકોઝ દૂર કરીને આ દવા કામ કરે છે, જેનાથી મૂત્રમાં વધારે ગ્લુકોઝ દેખાય છે.

કિડનીના કાર્ય પર નિયમિત દેખરેખ રાખવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે અને જેમને કોઈ પણ હદે કિડનીની નબળાઈ હોય એવા લોકોમાં તેનો ઉપયોગ થઈ ન શકે. જેમને ઓછો રક્તદાબ હોય એવા દર્દીઓમાં તકેદારી લેવામાં

આવવી જોઈએ. SGLT2 અવરોધકો મૂત્રમાં જે ગુપ્તાંગોમાં કૂગનો ચેપ લાગવાનું જોખમ વધારી શકે છે, અને કિટોએસિડોસિસ (ટાઈપ 1 ડાયબિટીસ સાથે સામાન્ય રીતે સંબંધિત ઉપદ્રવ જેમાં ઊલટી અને પેટનો દુખાવો થાય છે)નું નાનું જોખમ રહેલું છે. આ વર્ગની દવાઓથી ઘણી વખત વજનમાં ઘટાડો થાય છે અને તેનો ઉપયોગ ગર્ભાવસ્થામાં ન કરવો જોઈએ.

આ વર્ગની દવાઓમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

Canagliflozin (Invokana) 100mg,300mg
 Canagliflozin and Metformin (Vokanamet) 50mg/850mg 50mg/1000mg
 150mg/850mg 150mg/1000mg
 Dapagliflozin (Forxiga) 5mg, 10mg
 Dapagliflozin and Metformin (Xigduo) 5mg/850mg 5mg/1000mg
 Empagliflozin (Jardiance)10mg,25mg
 Empagliflozin and metformin (Synjardy) 5mg/500mg 5mg/1000mg
 12.5mg/850mg, 12.5mg/1,000mg

ઇન્સ્યુલિનરહિત ઇન્જેક્શનો - ગ્લુકોગોન- લાઈક પેપ્ટાઈડ (GLP-1)

GLP -1 ઇન્જેક્શનો કુદરતી રીતે ઉદ્ભવતા અંતઃસ્રાવ GLP -1ની ક્રિયાની નકલ કરે છે, ઇન્સ્યુલિન ઉત્પાદન વધારે છે, જ્યારે જરૂર ન હોય ત્યારે યકૃત દ્વારા બનાવવામાં આવતા ગ્લુકોઝના પ્રમાણને ઓછું કરે છે, પેટમાં ખોરાકના પસાર થવાની ક્રિયાને ધીમી કરે છે, લોહીમાં ગ્લુકોઝનાં સ્તરોમાં સુધારો કરવાના હેતુથી ભૂખ ઓછી કરે છે. દવા ઇન્જેક્ટેબલ પેન ડિવાઈસ દ્વારા ત્વચા નીચેની કોશિકામાં આપવામાં આવે છે અને રોજ બે વખત, રોજ એક વખત અથવા અઠવાડિયામાં એક વખત લઈ શકાય છે. અઠવાડિયામાં એક વખત લેવામાં આવતાં કેટલાંક ઇન્જેક્શનોને પરિણામે ત્વચા નીચે કામચલાઉપણે નાની ગાંઠો બની શકે છે. આ વર્ગની દવાઓ લેવાના પરિણામે ઘણી વખત વજન ઓછું થઈ શકે છે.

Exenatide (Byetta)	5mcg, 10mcg રોજ બે વખત ઇન્જેક્શન દીઠ
Exenatide Extended Release (Bydureon)	2mg અઠવાડિયામાં એક વખત
Liraglutide (Victoza) 0.6mg, 1.2mg	રોજ એક વખતનું પેન ઇન્જેક્શન
Lixisenatide (Lyxumia)	10mcg, 20mcg રોજ એક વખતનું પેન ઇન્જેક્શન
Dulaglutide (Trulicity)	0.75mg, 1.5mg અઠવાડિયામાં એક વખત ઇન્જેક્શન
Albiglutide (Eperzan)	30mg અઠવાડિયામાં એક વખત ઇન્જેક્શન

એકેબોઝ (ગ્લુકોબે) 50mg,100mg

શરીર જે દરે શર્કરાઓનું પાચન કરે છે તેને વિલંબમાં નાખીને એકેબોઝ કામ કરે છે, જે તમે ખાધા બાદ તમારા લોહીમાં ગ્લુકોઝ જે દરે વધે છે તેને ધીમો કરે છે. તેનાથી પેટમાં ગડગડાટ થઈ શકે છે, વાયુ થઈ શકે છે, પેટ ભરેલું

હોય એવું લાગી શકે છે અને ડાયરિયા થઈ શકે છે. મોંમાં લેવામાં આવતા પ્રથમ કોળિયા સાથે દવા લેવી જરૂરી છે, જેથી તે અસરકારક નીવડે. આડઅસરોને કારણે તેનો આજકાલ ભાગ્યે જ ઉપયોગ થાય છે.

સમસ્યાનિવારણ

હું ટેબ્લેટ લેવાનું ભૂલી જાઉં તો શું થશે?

જો તમને ભૂલી જવાયેલી ટેબ્લેટ એકાદ કે બે કલાક મોડી યાદ આવે તો એ સમયે તે લઈ લો. જો વધારે સમય થઈ ગયો હોય તો તે ડોઝ છોડી દો અને તમારો આગામી ડોઝ સામાન્યની જેમ જ લો. તમે કોઈ ડોઝ ચૂકી ગયા હો તે કારણે પાછળથી બમાણો ડોઝ ક્યારેય લેશો નહિ.

હું બિમાર પડું તો શું?

તમારી ટેબ્લેટ્સ લેવી બંધ કરશો નહિ જુઓ બિમારીનો સામનો કરવા માટેની પત્રિકા.

મફત પ્રિસ્ક્રિપ્શન્સ

જો તમને તમારા ડાયબીટિસ માટે ટેબ્લેટ્સ લેવાની જરૂર પડે તો તમે આ ટેબ્લેટ્સ અને તમને જરૂરી અન્ય કોઈ પણ દવા માટે મફત પ્રિસ્ક્રિપ્શનના હકદાર છો. 'તબીબી મુક્તિ' પત્રક EC92A (ઈંગ્લેન્ડ માટે FP92A) માટે તમારા ડોક્ટર, નર્સ અથવા ફાર્માસિસ્ટને પૂછો.

દવા વિશે વધુ માહિતી માટે નીચેની લિંક પર જાઓ.

https://shop.diabetes.org.uk/usr/downloads/UpdateMedsKit17_shop2.pdf